

PROSTITUTIE : ROEP OM LEGALISERING?

Sylvia Sroka

Inleiding

Prostitutie is van alle tijden en van alle culturen. Het wordt vaak omschreven als een noodzakelijk kwaad, en bijgevolg gedoogd in de schemerzone van de wet. Zoals in de meeste Europese landen is prostitutie zelf in België niet strafbaar, maar is de exploitatie daarvan dat wel. Toch wordt er vaak slechts opgetreden wanneer aan de prostitutie andere criminele activiteiten verbonden zijn of wanneer overlast veroorzaakt wordt, en wordt er in feite een gedoogbeleid gevoerd ten aanzien van "vrijwillige prostitutie"¹. Het huidige debat gaat in twee richtingen : er is een stroming voor het regelen/legaliseren van de prostitutie en een andere voor de afschaffing ervan. Daarnaast bestaat er een discussie over de bestraffing van de klant. Laten we ons mengen in het debat...

Wetgevend kader

België blijft tussen 3 strekkingen in balanceren die niet zo ver uit elkaar liggen : de strafrechtelijke verbodsbepalingen, het gedoogbeleid en de verschillende gemeentelijke reglementeringen.

De wettelijke bepalingen zijn in overeenstemming met de *Overeenkomst ter bestrijding van de handel in mensen en van de exploitatie van een anders prostitutie*, ondertekend te New York op 21 maart 1950, goedgekeurd door België in 1965². Hierdoor werden alle regels en wetgevingen die bestonden rond prostitutie afgeschaft. In 1995 werd deze strekking bevestigd door de wetten rond mensenhandel.

In België wordt prostitutie weliswaar niet officieel erkend, maar prostitutie op zichzelf is niet strafbaar, wel de exploitatie ervan, zelfs indien dit met de toestemming van de betrokken persoon gebeurt (artikel 380 §1, 4° Sw.). Ook het aanwerven van een persoon met het oog op prostitutie wordt strafbaar gesteld, evenals het houden van een huis van ontucht of een huis van prostitutie (artikel 380 §1, 1° en 2° Sw.).

Anderzijds stellen we vast dat in de meeste gemeenten een gedoogbeleid wordt gevoerd ten aanzien van de (zichtbare) prostitutie. Er is zelfs eerder sprake van een reguleringsstelsel, waarbij prostituees worden ingeschreven als dienststers en zo gekoppeld worden aan de horecawetgeving. De reglementeringen zijn vaak echter enkel gericht op de zichtbare vorm van prostitutie. Het gevaar bestaat dan dat er een verschuiving komt naar de minder zichtbare en dikwijls gewelddadiger vorm van prostitutie. Gezien de hiërarchie van de wetgeving en de tegenspraak in de praktijk zit men dus uiteindelijk in een grijze zone.

---

¹ In het wetsvoorstel van Meryem Kaçar en Frans Lozie van 31 juli 2000 wordt dit omschreven als "het vrijwillig verlenen van seksuele diensten aan derden tegen een vergoeding, waarbij een akkoord tussen beide partijen werd bereikt over de voorwaarden en vormen van deze seksuele diensten".

² Wet van 6 mei 1965 houdende de goedkeuring van de Overeenkomst ter bestrijding van de handel in mensen en van de uitbating van een anders prostitutie en het slotprotocol, ondertekend op 21 maart 1950 te New York, B.S. 13 augustus 1965.

Een wetgeving of reglementering zou de prostituee bescherming moeten bieden, de rechtsonzekerheid wegnemen, de veiligheid garanderen, en de prostitutie vrijwaren van allerlei vormen van randfenomenen zoals mensenhandel en uitbuiting. De wetgeving moet de werkomstandigheden en de levenscondities verbeteren en anderzijds een scherp prohibitief beleid kunnen voeren tegen elke vorm van uitbuiting, excessen en sociale overtredingen. Of dit überhaupt haalbaar is, is een andere zaak...

Reglementering van het statuut van de 'vrijwillige' prostituee

Niet alle prostituees zijn het slachtoffer van mensenhandel, sommigen kiezen vrijwillig voor het beroep. Sinds enkele jaren klinkt bij deze prostituees de roep om sociale bescherming, of veeleer om een betere bescherming tegen een risicovolle leefsituatie. Ze vragen een erkenning van het beroep en daarbij aansluitend een sociaal statuut met aangepaste arbeidsvoorwaarden en voldoende sociale bescherming. De afgelopen vijf jaar werden vier wetsvoorstellen ingediend die trachtten om aan de verzuchtingen van de "vrijwillige" prostituee tegemoet te komen door het statuut van de prostituee te reglementeren. De indieners onderscheiden telkens twee grote categorieën van prostituees: zij die hun beroep als het ware zelf organiseren (een aantal thuiswerkers bijvoorbeeld) en zij die dat doen onder leiding van iemand anders. Voorstanders van legalisatie vinden dat beide moeten mogelijk gemaakt worden, enerzijds door de regels vast te stellen met betrekking tot het als zelfstandige uitoefenen van de prostitutie en anderzijds door het vaststellen van een typeovereenkomst voor diegenen die in dienstverband werkzaam zijn. Volgens de indieners is de mogelijkheid voor het kiezen van één van deze twee statuten ook een vraag vanuit de sector zelf.

Voorstanders van de erkenning van het beroep van prostituee wijzen erop dat erkenning de enige manier is om het uit de illegaliteit te halen. Op die manier kan volgens hen de sociale wetgeving van toepassing worden gesteld, het zwartwerk aangepakt en kan de prostituee zich volledig in regel stellen met de sociale zekerheid en de fiscaliteit. Werken als zelfstandige zou de beste keuze zijn om zich onafhankelijk te kunnen opstellen, zonder afhankelijk te zijn van een 'werkgever' die eisen kan stellen in verband met uren, verdienste, klantenwerving enz. Nadelen zijn vooral de administratieve rompslomp en de noodzaak zelf zijn voorzieningen te treffen voor arbeidsongeschiktheid en pensioenen. Een arbeidsovereenkomst anderzijds zou meer bescherming bieden als dit gekoppeld wordt aan een efficiënte controle om misbruik tegen te kunnen gaan. Een arbeidsovereenkomst is in het huidige strafrechtelijke systeem echter illegaal. De werkgever kan beschuldigd worden van souteneurschap, want het aanwerven van een persoon met het oog op prostitutie is strafrechtelijk vervolgbaar. Een erkenning van een specifieke arbeidsovereenkomst zou meer controle kunnen toelaten en een duidelijk onderscheid kunnen maken tussen slachtoffers van misbruik en de "vrijwillige" prostituees. Bij legalisering dienen in ieder geval de artikels van het Strafwetboek aangepast te worden.

Vergelijking met andere Europese landen

Nederland heeft één van de meest liberale wetten op de prostitutie. De overheid erkent er het recht van vrouwen om zich te prostitueren en geeft dus toe dat het menselijk lichaam het voorwerp kan zijn van financiële transacties en erkent dat een ander daar winst mee kan maken. Het beheer van de bordelen is in handen van de gemeentelijke overheden. De gemeenten sluiten convenanten met de bordeelhouders. Deze laatsten kunnen, onder politiecontrole, vrijuit hun 'handel' drijven, onder voorbehoud dat de prostituees

meerderjarig zijn, in regel zijn, voor hun gezondheid en die van de klanten zorgen en niet in de gevangenis gezeten hebben.

Op papier mag de seksbranche dan wel een 'normale' bedrijfstak zijn, in de praktijk wordt ze echter nog altijd geassocieerd met criminele activiteiten, seksueel geweld en bedreigingen. Bovendien blijkt drie jaar na de legalisering van de prostitutie dat er naast de geregulariseerde sector nu een ongereguleerde ontstaat waarin dan de meisjes terechtkomen die onvrijwillig in de prostitutie zitten, die illegaal of minderjarig zijn.

Ook in **Duitsland** werd prostitutie gelegaliseerd. Hier gaat het niet meer om bordelen, maar om 'sekssupermarkten', waar de vrouw als koopwaar wordt ten toon gesteld. Alhoewel de prostituee als zelfstandige lijkt te werken, werkt ze in feite voor een grote pooier. De gehele regeling valt onder de gezondheidszorg en politiecontrole is zo goed als onbestaande. Er is sinds 2002 een wet die de prostituees sociale bescherming biedt, maar deze wet beschermt hen niet tegen geweld en uitbuiting. Zowel in Nederland als in Duitsland lijkt het erop dat, waar de staat pretendeert de prostituees te beschermen, zij in feite de commercialisering van het lichaam organiseert.

In **Zweden** criminaliseert men de klant. Op 1 januari 1999 besliste het Zweeds Parlement dat niet enkel prostitutie verboden is, maar ook de aanschaf van seksuele diensten strafbaar is. De straf : een boete of zes maanden in de gevangenis. We zijn hier ver van de politiek van Nederland en Duitsland, maar ook het plan van de Zweedse regering is geen verkiesbare oplossing, te meer daar de prostituees zich nu in de clandestiniteit bevinden, het enige middel om hun klanten te behouden.

Slotwoord

De subcommissie mensenhandel en prostitutie, onder toezicht van de commissie voor de Binnenlandse Aangelegenheden van de Senaat, heeft hoorzittingen georganiseerd met alle actoren van de sector (politie, gerecht, administratieve overheden, dienstverleners, slachtoffers). Tal van sprekers hebben in dat kader de wens uitgedrukt om prostitutie een wettelijk kader te geven.

Als er al een regeling wordt uitgewerkt, moet die in ieder geval rekening houden met de verschillende vormen van prostitutie, die allen een andere aanpak vereisen. Bovendien mogen deze voorstellen niet over de hoofden heen van de betrokkenen zelf worden uitgewerkt.

Niet alle prostituees willen immers een erkenning of een expliciet statuut als prostituee. Ze willen wel een specifieke koppeling van de sociale zekerheid met de specifieke activiteiten verbonden aan hun 'beroep'. De argumentatie om niet over te gaan tot een regulariserings-systeem is dat als men een beroep uitoefent als prostitutie, dit niet noodzakelijk gekoppeld wordt aan een maatschappelijke erkenning.

Prostitutie een noodzakelijk kwaad? De geschiedenis leert dat het verbieden van prostitutie de sector niet uitschakelt, doch enkel maar verplaatst naar de duistere zijde van de maatschappij. Ook de strafbaarstelling van de klanten verschuift de sector naar het zwarte circuit waarvan slechts de prostituee het slachtoffer is. En wat met legalisatie? Blijkt uit het Nederlands voorbeeld niet dat er ook dan, weliswaar naast de geregulariseerde sector, een ongeregulariseerde ontstaat? Het oudste beroep van de wereld is en blijft wellicht altijd het meest omstreden beroep...

Bronnen

Overeenkomst ter bestrijding van de handel in mensen en van de uitbating van een anders prostitutie en het slotprotocol, ondertekend op 21 maart 1950 te New York, B.S. 13 augustus 1965;

Wet van 6 mei 1965 houdende de goedkeuring van de Overeenkomst ter bestrijding van de handel in mensen en van de uitbating van een anders prostitutie en het slotprotocol, ondertekend op 21 maart 1950 te New York, B.S. 13 augustus 1965.

Wet van 13 april 1995 houdende bepalingen tot bestrijding van de mensenhandel en van de kinderpornografie, B.S. 25 april 1995, err. B.S. 17 juni 1995, err. B.S. 6 juli 1995;

Wetsvoorstel van 24 november 1999 tot regeling van de vestiging van eroshuizen, ingediend door de heer Vincent Van Quickenborne, *Parl. St. Senaat 1999-2000*, nr. 2-185/1;

Wetsvoorstel van 31 juli 2000 tot regeling van de prostitutie, ingediend door mevrouw Meryem Kaçar en de heer Frans Lozie, *Parl. St. Senaat 1999-2000*, nr. 2-541/1;

Wetsvoorstel van 19 september 2001 ter bestrijding van de sociale marginalisering van personen die zich prostitueren, ingediend door de heer Philippe Monfils, *Parl. St. Senaat 200-2001*, nr. 2-906/1;

Wetsvoorstel van 7 februari 2002 houdende reglementering van de prostitutie, ingediend door de heer Ludwig Vandenhove en de dames Magda De Meyer, Dalila Douifi en Els Haegeman, *Parl. St. Kamer*, nr. 50-1630/001;

BELGISCHE SENAAT, *Mensenhandel en prostitutie. Een krachtig optreden. Studiedag*, Brussel 29 juni 2001;

COBUT, Rita en DEVOS, Martine, *Prostitutie: afschaffen of regelen?*, <http://www.sap-pos.org/rood/2002/april/prostitutie.htm/>;

DORZEE Hugues, *La prostitution au Senat Belge - Deux propositions de loi antagonistes vont relancer le débat à la rentrée*, *Le Soir* en ligne, Bruxelles 2001, <http://www.khbo.be/~lodew/Prostitution.html/>;

HET VRIJE WOORD, *Prostitutie als ethische problematiek - interview met Meryem Kaçar*, uitzending 10 juni 2002;

KORTHALS, A.H., *Memorie van toelichting zedelijsheidswetgeving*, Tweede Kamer, vergaderjaar 2000-2001, 27.745 nr. 3 12;

RAAD VAN DE GELIJKE KANSEN VOOR MANNEN EN VROUWEN, Verslag nr. 01/02 van 4 juni 2002 met betrekking tot de Commissie Sociale Zekerheid - Vaste Commissie Arbeid;

RAAD VAN DE GELIJKE KANSEN VOOR MANNEN EN VROUWEN, Verslag nr. 02/02 van 28 juni 2002 met betrekking tot de Commissie Sociale Zekerheid - Vaste Commissie Arbeid;

RAAD VAN DE GELIJKE KANSEN VOOR MANNEN EN VROUWEN, Verslag van 6 maart 2003 betreffende de Commissie Sociale Zekerheid;

RAAD VAN DE GELIJKE KANSEN VOOR MANNEN EN VROUWEN, Voorstellen betreffende een advies inzake prostitutie als beroep;

RAAD VAN DE GELIJKE KANSEN VOOR MANNEN EN VROUWEN, Inventaris van het bureau van de Raad van de Gelijke Kansen van 14 februari 2003 inzake de problematiek van de 'vrijwillige' prostitutie;